

NIEUWE MUZIEK VOOR DE NYLONSNAARIGE GITAAR

INTERVIEW MET KARLIJN LANGENDIJK DOOR OLAF TARENSKEEN DECEMBER 2021

Altijd interessant is de verkenningstocht naar nieuwe muziek en componisten voor gitaar. Via het Spaanse Fidelio concours voor compositie werd mij een lijst zichtbaar van prijswinnaars uit verschillende landen wereldwijd. En inderdaad bevond zich er een Nederlandse tussen: Karlijn Langendijk (27) Geen onbekende op YouTube, maar voor mij nog wel wat betreft origineel werk voor gitaarsolo. Direct opvallend is de kwaliteit van harmonie, slim contrapunt, het lenen van eigentijds materiaal en het omvormen hiervan tot Kunstmuziek. Reden te meer om eens te checken wie deze gitariste is en wat haar studietraject was: het Conservatorium in Utrecht en de Hochschule van Dresden: het formele traject voor de 'Crossover/Fingerstyle' gitarist. Of de termen juist zijn en wat die precies inhouden gaan we in het interview horen.

Je hebt twee verschillende conservatoria doorlopen in Utrecht en in Dresden. Wat bewoog je om naar het conservatorium in Utrecht te gaan?

Toentertijd was ik zestien jaar en speelde ik steelstring Fingerstyle Gitaar. En ik vond de muziek van Tommy Emmanuel heel leuk. De opleiding was niet alleen gefocust op de gitaar, alle medestudenten speelden andere instrumenten. Je leerde componeren voor een zo divers mogelijke setting en hoe je je kon laten inspireren bijvoorbeeld door een schilderij. Het heeft geholpen om mijn gitaarspel als een breder medium te zien.

Van wie had je op het conservatorium gitaarles?

Ik had gitaarles van Gijs Batelaan. Hij gaf input in Jazz, Pop, akkoordkleuren en theorie, wat ik vertaalde naar de akoestische gitaar. Ik kreeg bijvoorbeeld de opdracht om Fly Me to the Moon te arrangeren in de stijl van Leo Brouwer. Ik speelde wel voornamelijk steelstring maar er werd op gehamerd om je eigen stijl te zoeken: door de diversiteit van ensembles en het inzetten van de gitaar als ensemble-instrument kwam ik los van de focus op gitaar. In deze tijd luisterde ik ook naar Philip Glass-achtige en filmische muziek.

Was je bekend met het klassieke repertoire?

In de loop van tijd, na twee, drie jaar begon ik de klassieke muziek te ontdekken en deed ik in het 4e jaar een stage via de Erasmus exchange beurs, aan de Hochschule für Musik Carl Maria von Weber in Dresden. Via deze school ben ik meer geïnteresseerd geraakt in de nygonsnarige gitaar.

Hoe kwam je op het idee stage te lopen aan de Hochschule in Dresden?

Eerder op festivals zag ik andere spelers die zo goed waren en wiens inspiratie de leraren in Dresden waren. Het idee dat je ergens naar toe gaat voor de docenten was mij onbekend.

Vanuit de steelstring gitaar heb je een transitie gemaakt naar de nygonsnarige gitaar?

Ik was eigenlijk steelstring gitarist maar door de community in Dresden waar ik zulke goede en diverse klassieke gitaristen tegenkwam, heb ik de nygonsnarige gitaar steeds meer geadopteerd, nagels laten groeien, technieken geleerd etc. De docent die mij instrueerde was

Karlijn Langendijk - fotografie: Dustin Furlow

Reentko Dirks. De klassieke gitaarlessen kreeg ik van Nora Buschmann en zo raakte ik bekend met het 20ste eeuwse klassieke repertoire waaronder de muziek van Ralph Towner waar ik meerdere stukken van heb gespeeld. Dus na kennismaking met de muziek van Leo Brouwer volgden componisten als: William Walton, Dusan Bogdanovic, Villa-Lobos, Roland Dyans en stukken van Reentko.

In Dresden was men ook heel gefocust op de 'eigen stijl': mijn geschiedenis van wat ik heb gedaan op de steelstring heb ik meegenomen naar de nyloonsnarige gitaar en samengevoegd met wat ik in Dresden leerde. Belangrijke elementen waren ook filmmuziek en pianomuziek van Satie, de Japanse jazz pianiste Hiromi. Naast de eerdergenoemde leraren heb ik tevens les gehad van Thomas Fellow, met de focus op klassiek en eigen stukken, tevens oprichter van de opleiding in Dresden.

Welke theorielessen heb je gehad in Dresden?

Je kon een pakket samenstellen van verschillende vakken zoals ensemblelessen en (jazz)theoretische vakken, bijvoorbeeld een diepgaande verhandeling over de muziek van Satie. Aan de hand hiervan heb ik in opdracht een stuk geschreven en uitgelegd hoe dit samenhangt met de muziek en gedachtengang van Satie.

Heb je ook de Jazz Standard bestudeerd?

Ja dit heb ik basaal in Utrecht gedaan met improviseren, maar dat trok mij niet erg... Ik vond het interessanter om te componeren en te arrangeren voor diverse settings met gitaar.

Kreeg je improvisatie lessen in Dresden?

Daar kon je voor kiezen maar mijn focus lag meer op componeren/arrangeren... Wel heb ik les gehad van Jazzgitarist Stephan Bormann, met hem heb ik gewerkt aan akkoorden, ritmiek, arrangementen en jazzakkoorden.

Wat voor soort ritmes bestudeerde je?

Wat doorwerkt in wat ik nu schrijf zijn de lessen die ik twee jaar gevolgd heb in Utrecht: de Indiase ritmes met onregelmatige maatsoorten, 'odd-meters'. Deze heb ik bestudeerd onder begeleiding van Ned McGowan. Als ik nu iets zou componeren zou het in 7/8 of 11/4 kunnen zijn. Door de lessen is het heel natuurlijk gaan aanvoelen.

In hoeverre zijn ritmes uit de popmuziek van invloed?

Die speel ik ook maar ik wil wel iets verder gaan dan de mainstream pop ritmes.

Je speelt ook covers maar hoe staan deze in het tijdsbeeld van jouw ontwikkeling? Of anders gezegd: wat bepaalt of je een popsong arrangeert of een eigen compositie maakt?

Dat is een goeie vraag want het is inderdaad niet hetzelfde... maar songs arrangeren vind ik heel leuk om te doen: hoe kan ik de gitaar op een bijzondere manier laten klinken wat ik ook in mijn eigen composities doe. Bijvoorbeeld: een melodielijn combineren met een baslijn, een akkoord of met iets percussiefs.

Hoe kan ik twee stemmen door elkaar laten lopen? In het geval van een popsong bestaat de melodie al. Bij '[Beat it](#)' wilde ik alle parts tegelijk spelen waarbij het ook moet overeenkomen met de energie die ik wil overdragen. Deze gebruik ik als afsluiter in mijn concerten. Mijn composities zijn vaak complexer.

Hoe verhouden je composities en arrangementen van bestaande songs zich in jouw concertprogramma?

Op dit moment bestaat mijn set zich uit eigen composities en twee arrangementen. Ik zou het iets gebalanceerder willen hebben maar ik ben er nog niet helemaal uit... bijvoorbeeld een tweede nummer in mijn set is op dit moment Armando's Rumba van Chick Corea.

Gezien jouw componeer- en speelstijl heb jij een zeer complexe rol in de Fingerstyle en gitaar-infrastructuur. Enerzijds is er het 'High Brow' klassieke gitaar genre, anderzijds de Fingerstyle, oorspronkelijk geënt op de Folk/Chat Atkins Traditie. Hoe zie jij jouw positie tussen deze twee genres?

Ik hoop dat ik in de toekomst, naast het spelen op allerlei gitaar-gerelateerde concerten-reeksen en festivals, ook voor het publiek zou mogen spelen die mijn muziek niet per se als gitaarmuziek ziet of hoort, maar als "muziek" op zich. Op welk instrument mijn stukken gespeeld worden maakt dan in principe niet uit, het kan toevallig de gitaar zijn. Mijn composities zouden ook bijvoorbeeld op de piano gespeeld kunnen worden bijvoorbeeld [the Golden Hour](#) is op de piano gecomponeerd. Ook onder de gitaristen zijn de stijlen zeer divers maar worden toch in de categorie Fingerstyle geplaatst.

Je geeft ook les, is er iets specifiek wat je wilt overdragen in je lespraktijk?

Ik besteed altijd veel aandacht aan de melodie. Veel studenten die percussieve fingerstyle elementen spelen verwaarlozen de melodie. Bijvoorbeeld: hoe kun je de

INFINITE BLUE

∞

⑥ = D

♩ = 77

Karlijn Langendijk

rubato

First system of musical notation (measures 1-3) for guitar, featuring a treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), and a 4/4 time signature. The notation includes a melodic line with various fingerings (1, 2, 3, 4) and a bass line with fret numbers (0, 2, 4, 6, 7, 9). The word *rubato* is written above the first measure.

Second system of musical notation (measures 4-8) for guitar. The notation continues with complex fingerings and fret numbers. The key signature remains two sharps, and the time signature is 4/4.

Third system of musical notation (measures 9-12) for guitar. The notation includes a melodic line with various fingerings and a bass line with fret numbers. The key signature remains two sharps, and the time signature is 4/4.

Fourth system of musical notation (measures 13-16) for guitar. The notation includes a melodic line with various fingerings and a bass line with fret numbers. The key signature remains two sharps, and the time signature is 4/4.

melodie benadrukken als je van Cmaj naar Dm gaat. Je kunt het als akkoorden spelen, maar er is ook een melodisch element met (melodie)tonen die belangrijk zijn om de verbinding te maken. Met de student bespreek ik hoe je deze het beste kunt spelen, welke oefeningetjes daarvoor te gebruiken, met verschillende vingers te spelen om bv een mooie fraseringsboog te maken. Ongeacht de stijl of materiaal.

Geef je ook met plectrum les?

Ja dat komt voort uit mijn opleiding in Utrecht. Ik ga uit van wat de leerling wil leren, vervolgens probeer ik aansluiting te vinden met voor hem/haar onbekende muziek.

Je maakt deel uit van een platform genaamd MusiSheans. Kun je daar iets over vertellen?

[MusiSheans](#) doe ik samen met Judith Beckedorf, we hebben elkaar ontmoet in Dresden. In de fingerstyle scene zijn er voornamelijk mannen als rolmodel, vrouwen komen wat minder naar voren en worden minder vaak geboekt. Het zijn ook mannen die de festivals organiseren. Wij wilden iets doen op het organisatorische niveau, om vrouwen gelijke kansen te geven. We hebben een project bedacht waarvoor we vrouwelijke internationale bekende gitaristen uitnodigen waarmee we jaarlijks een Europese tour aan doen. De komende tour zal zijn in maart en in Dresden, een festival waar 90% van de musici vrouwen zullen zijn. Musisheans wordt ondersteund door gerenommeerde namen als: Badi Assad (Brazil), Tommy Emmanuel (Australia), Jon Gomm (England) und John Knowles (USA) o.a voor 'highlighting role models'. Wat is er specifiek aan het musicianship bij vrouwen? Over het algemeen denk ik dat vrouwen iets gedetailleerder zijn en mannen iets onverschilliger bij het spelen en componeren. En... als een vrouw iets cools doet of een goeie groove heeft, dan is het meteen een 'bad ass'. Het doel van musisheans is dat mensen de muziek of performance tof vinden ongeacht gender. Op dit moment is dat scheef. Bijvoorbeeld mijn arrangement van 'Beat It' ging viral met de kop van een recensie: "score met 'Beat It' als vrouw op de gitaar"... waarom moet het woord "vrouw" erbij? Als ik een jongen was, was het dan minder goed? Tevens denk ik dat vrouwen een ander verhaal hebben, omdat je andere dingen meemaakt. Als vrouwelijk rolmodel trek je meer jeugdige vrouwelijke spelers aan.

Is dit MusiSheans concept iets wat je eerder in het buitenland kan doen of zou het ook in Nederland kunnen?

Dat denk ik wel, alleen leeft deze gitaarwereld hier (in

Nederland) iets minder. Hier moet je eerder een theater afhuren of je aansluiten bij een agentschap. In Duitsland doe je een mailing waarna je uitgenodigd wordt. Bovendien is daar meer funding voor cultuur.

Hoe was ongeveer de verhouding in aantallen tussen mannen en vrouwen in Dresden?

Ongeveer 60% mannen en 40% vrouwen

Je hebt een jazzproject gedaan met de Jazz Orchestra of the Concertgebouw. Hoe is dat contact tot stand gekomen?

Je kon je aanmelden op facebook waarop ze mij uitkozen. Als ik componeer hoor ik alle verschillende stemmen (los van de gitaar). Dus het was interessant om met een bigband te spelen. Het arrangement is dus in samenwerking met de arrangeur tot stand gekomen, uiteindelijk heeft hij de uitwerking gedaan.

Was qua sound zo'n massale band in combinatie met nygonsnarige gitaar een probleem?

Voor mij maakt het niet veel uit dat ik op bepaalde momenten niet hoorbaar ben. Het was hoorbaar als de band in een ander register speelde... sowieso was het een kick om sommige passages samen te spelen.

Je eigen composities zijn genoteerd en ik zie dat je in een polyfone texture schrijft, je flexibele techniek is hierbij opvallend. Doorgecomponeerde stukken doen een beroep op je geheugen. Heb je een systeem om het overzicht te behouden?

Die vraag heeft niemand me ooit gesteld... dat is leuk om over na te denken. Mijn stukken zijn genoteerd, maar dat doe ik pas in een later stadium. Ik neem wel dingen op, maar de structuur gaat gevoelsmatig: ik hoor de verschillende stemmen en hun verloop. [Infinite Blue](#) was op Satie geïnspireerd. Dat stuk ontstond binnen een uur... daarna komt het perfectioneren en het vastleggen van details met behulp van notatie zonder terug te vallen op familiair comfortabel gitaarmateriaal.

Wat is je volgende project?

Ben op dit moment bezig met mijn eerste soloalbum. Deze zal uitkomen in maart 2022. [De vier composities waren deel van een EP](#). Ik heb twee duo cd's gemaakt: een in 2015 en een vlak voor corona met [Ladislav Pazdera](#) waarop een stuk staat dat door een medestudent is gemaakt in opdracht, afgestemd op de speelstijl van de speler.

Ik begrijp dat de school in Dresden veel mogelijkheden gaf voor de ontwikkeling van je creativiteit. Zie je de hieruit voorkomende stijlen ook in Nederland?

Er zijn wel veel liefhebbers, ik kom de fans tegen in Duitsland op festivals, maar het is in Nederland nog wel mondjesmaat. Het is de vraag wanneer die stijlen hier ook bekend gaan worden.

Bio van Karlijn Langendijk

In 2017 studeerde Karlijn af aan het Conservatorium in Utrecht en twee later voltooide zij haar masterstudie “Akoestische Gitaar” aan de Hochschule für Musik in Dresden.

Karlijn Langendijk deelde het podium met gitaristen als Tommy Emmanuel en Peter Finger en toerde door heel Europa, China en India. Eind 2015 won zij de 1e prijs én de publieksprijs bij de “SAI Acoustic Guitar Competition” in Tsjechië. Samen met akoestisch gitarist Tim Urbanus bracht zij in 2015 het duo-album “Leap of Faith” uit bij het welbekende label “Acoustic Music Records”. Ze stond in de finale van de “Acoustic Guitarist of the Year 2018” competitie in Londen. MusicRadar plaatste haar 6e in de Top 10 van de “Acoustic Guitarist of the Year 2020”. In januari 2021 ontving zij de sponsorprijs van de “European Guitar Award”.

Haar eerste solo EP “Luna” kwam in 2017 en is zij sinds 2018 medeoprichter van MusiSheans – een community om vrouwelijke muzikanten te supporten die gehoord

moeten worden vanwege hun muziek zonder beoordeeld te worden op hun uiterlijk of sexappeal.

In december 2019 bracht ze samen met de Tsjechische gitarist Ladislav Pazdera haar nieuwe duo-gitaaralbum “MERAKI” uit, dat bestaat uit virtuoze ritmische stukken en sfeervolle ballades.

LINKS MusiSheans

<https://musisheans.com>

Infinite Blue

<https://www.youtube.com/watch?v=TAnMIHAatrM>

Ladislav Pazdera

https://www.youtube.com/watch?v=o_bgmGphk_k

Beat it

<https://www.youtube.com/watch?v=Ofv1askTPZE>

Golden Hour

<https://www.youtube.com/watch?v=sH4kwwEBU1A>

Vier composities

https://www.youtube.com/watch?v=Dh_EdbUhoc0

En natuurlijk een link naar Karlijns website:

<https://www.karlijnlangendijk.com/>

Karlijn Langendijk
Fotografie: Dustin Furlow

